

RESULTATS DEL CENS DE CORB MARÍ EMPLOMALLAT *Phalacrocorax aristotelis* A LA COMUNITAT VALENCIANA. ANY 2019.

ANTECEDENTS

En 2009 es va aprovar el Pla d'Acció per a la Conservació de les Aus Marines de la Comunitat Valenciana (Resolució del 21 d'abril de 2009, del Conseller de Medi ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge), que determina les necessitats de censos i control de les aus marines amb l'objecte d'obtenir dades comparables de l'evolució de les seues poblacions a la Comunitat Valenciana.

El corb marí emplomallat, catalogat com a "Vulnerable" en el Catàleg Valencià d'Espècies de Fauna Amenaçades (Decret 32/2004, Ordre 6/2013), es troba entre les espècies emmarcades en el citat Pla d'Acció.

En compliment d'aquesta normativa, anualment es realitza un cens de totes les colònies de corb marí emplomallat existents en el territori, estimant el total de parelles nidificants, així com el seu èxit reproductor.

El seguiment va ser coordinat per l'Equip de Seguiment de Fauna – VAERSA i realitzat pel següent personal:

Localitat	Personal que realitza el seguiment
P.N. Illes Columbretes	<ul style="list-style-type: none"> • P.N. Illes Columbretes
ZEPA Montgó - Cap de Sant Antoni	<ul style="list-style-type: none"> • Ajuntament de Dénia • R.M. Cap de Sant Antoni
P.N. Serra Gelada	<ul style="list-style-type: none"> • P.N. Serra Gelada • Servei de Vigilància marina - Ajuntament de Benidorm • CRF Santa Faz
P.N. Penyal d'Ifac	<ul style="list-style-type: none"> • P.N. Penyal d'Ifac • Servei de Vigilància marina • CRF Santa Faz
ZEPA Penya-segats de La Marina	<ul style="list-style-type: none"> • Ajuntament de Dénia

MODIFICACIÓ DEL PROTOCOL DE CENS

Durant 2018, després d'haver analitzat les dades detingudament i comentat la temporada amb el personal que realitza els censos a la zona d'Alacant, es va arribar a la conclusió que la temporada de reproducció de l'espècie als penya-segats d'Alacant podria anar avançada respecte a les dates de cens indicades al protocol, que s'havia establert seguint les directrius del protocol de cens proposat per SEO/BirdLife. La informació obtinguda amb censos complementaris realitzats a la Zepa Montgó-Cap de Sant Antoni durant els últims mesos de l'any 2017 va determinar que a finals de desembre ja hi havia diversos nius amb polls grans. A més, dins de les visites establertes pel protocol, en el cas del P.N. de Serra Gelada es va detectar també un gran nombre de parelles covant ja a principis de febrer, fet que indicaria que la temporada reproductora estava també avançada respecte a les dates considerades adequades per fer els censos. A més, en aquesta localitat, la temporada reproductora es va donar per finalitzada a finals de març perquè totes les parelles havien tret els polls i abandonat els nius en aquesta data, fet que també indicaria que la temporada va més

avançada del que s'estima en el seguiment del protocol.

Per totes aquestes raons i per tal d'evitar perdre informació durant part dels mesos que sembla que dura la temporada reproductora d'aquesta espècie al nostre territori, es va considerar necessari avançar les dates de cens i per a la temporada 2018-2019 s'ha proposat realitzar un mínim de 5 visites a cadascuna de les colònies, essent les dates idònies per al cens de nius ocupats, les següents:

- Primera visita a **principis/mitjans de novembre**.
- Segona visita a **mitjans/finals de desembre**.
- Tercera visita a **principis/mitjans de febrer**.
- Quarta visita a **principis d'abril**.
- Quinta visita a **principis de maig**.

L' Equip de Seguiment de Fauna, per tal de coordinar la realització dels censos i la recopilació de les dades obtingudes ha enviat mails recordatoris als censadors quan s'apropaven les dates de cens:

Inici temporada - Protocol	10/10/2018
1ª visita	21/11/2018
2ª visita	10/12/2018
3ª visita	30/01/2018
4ª visita	01/04/2019
5ª visita	13/05/2019

CENS DE LA POBLACIÓ NIDIFICANT

R. N. de les Illes Columbretes

El seguiment de la colònia durant la temporada reproductora 2018-2019 va començar el 5 de desembre de 2018 i l'últim cens s'ha realitzat el 14 d'abril de 2019, amb un total de 4 visites realitzades. En la primera visita ja es va detectar la reproducció de 2 parelles. Es registra un màxim de nius ocupats el 14 d'abril, amb 20 nius segurs i 1 probable.

Tenint en compte tots els nius ocupats durant la temporada reproductora, el nombre de parelles que s'han reproduït de manera segura és de 20 parelles (10 a l'Illa Grossa, 6 a Ferrera i 4 a Foradada). A més, s'ha considerat que podia haver-hi fins a 3 parelles més a Foradada que podrien haver iniciat la reproducció, però sense haver-ho pogut constatar finalment amb seguretat. Amb això, la població estimada aquesta temporada per a aquesta localitat seria de 20 - 23 parelles.

No ha sigut possible realitzar l'última visita del cens i no s'ha pogut estimar el nombre de polls obtinguts en la majoria dels nius. Tan sols en 3 d'ells s'han pogut comptabilitzar, amb un total de 5 polls observats.

Niu localitzat a les Illes Columbretes (Foto: P.N.Columbretes)

Penya-segats de la província d'Alacant

A la província d'Alacant s'ha constatat la reproducció d'un total de 35 - 36 parelles de corb marí emplomallat, amb un èxit reproductor mitjà d' 1,5 polls per parella. En els últims anys, el P.N. Serra Gelada ha passat a ser una de les dues colònies importants per a la reproducció de l'espècie a la Comunitat Valenciana, superant aquest any per primera vegada el nombre de parelles de la ZEPA Montgó-Cap de Sant Antoni. Tal com va ocórrer l'any passat, s'ha tornat a observar un niu fora de l'illa, en els penya-segats de Serra Gelada.

Exemplar adult (Foto: Alejandro Izquierdo)

Al Montgó-Cap de Sant Antoni s'ha realitzat el seguiment des del 30 de novembre de 2018 fins al 17 d'abril de 2019, realitzant-se un total de 5 visites. A diferència de l'any passat, el nombre més gran de nius ocupats s'ha registrat al març d'aquest any, amb 7 nius segurs i 1 probable. En total, el nombre de parelles reproductores d'aquesta localitat és de 12 – 13 parelles, ja que no s'ha pogut comprovar la reproducció segura d'una parella. A més, s'ha detectat el fracàs d'una de les parelles que havien iniciat la reproducció. S'han comptabilitzat un total de 20 polls en els nius ocupats, obtenint-se un èxit reproductor de 1,67.

Niu localitzat als penya-segats d'Alacant (Foto: Antonio Martínez)

Al P.N. de Serra Gelada s'ha realitzat el seguiment des del 27 de novembre de 2018 fins al 9 de maig de 2019, encara que es donava pràcticament per finalitzada la temporada en la visita realitzada en abril, quan sols es van detectar 2 nius actius. El nombre de parelles reproductores ha estat de 16, una de les quals ha estat detectada fora de l'Illa de Benidorm, en els penya-segats de Serra Gelada, com ja va passar la temporada passada. En aquesta localitat s'han comptabilitzat un total de 21 polls a l'Illa de Benidorm (la majoria d'ells ja grans a la visita del 6 de març) i 3 polls al penya-segat terrestre, obtenint-se un èxit reproductor conjunt d' 1,5. Aquesta dada podria ser major, ja que en 5 nius és difícil veure el contingut i sols és possible estar segur quan es treballa amb dron. 3 de les parelles de l'Illa de Benidorm han fracassat en la reproducció.

Durant aquesta temporada, al P.N. del Penyal d'Ifac s'ha registrat el nombre més gran de parelles d'ençà que l'espècie s'instal·là en aquesta localitat, 6 en total. No obstant això, s'ha detectat un gran fracàs de la reproducció, ja que sols 2 d'elles han tret polls endavant, amb 6 polls comptabilitzats.

Com sempre, en la Zepa Penya-segats de la Marina sols s'ha detectat una parella reproductora.

Donats els resultats negatius obtinguts en temporades anteriors, no s'ha considerat necessari prospectar la Reserva Marina de Tabarca.

Comprovació d'una possible cita de reproducció als penya-segats de la província d'Alacant

El dia 13 d'agost de 2018, Eduardo Mínguez comunica a l'Equip de Seguiment de Fauna que ha observat un possible niu de corb marí emplomallat entre Morro Falquí i Morro del Roabit (a uns 600 m al nord de la Cala dels Testos o a 1 km de la Cala Moraig), al terme municipal de Benitatxell. Indica que hi ha una cavitat que, per la forma i el lloc on està situada, podria albergar un niu d'aquesta espècie. A més, observa la presència d'exemplars a la zona que podrien indicar que és una possible zona de reproducció. S'observa un juvenil a prop de la cavitat, un dormidor amb uns 6 exemplars de totes les edats a uns 50 metres al nord i un jove de l'any a uns 80 metres al sud.

Cavitat indicada com a possible niu (Fotos: Eduardo Mínguez).

El 16 de gener l'Equip de Seguiment de Fauna junt amb el personal i embarcació de l'Ajuntament de Dénia, realitza una eixida per comprovar si hi ha indicis de reproducció en la cavitat indicada. No s'observen ni excrements ni material a la cavitat, i tampoc exemplars adults a la zona ni en zones properes.

La cavitat està a una zona que presenta característiques adequades per albergar nius de l'espècie, així que es considera convenient realitzar de manera rutinària una visita durant la temporada reproductora.

SITUACIÓ GENERAL A LA COMUNITAT VALENCIANA

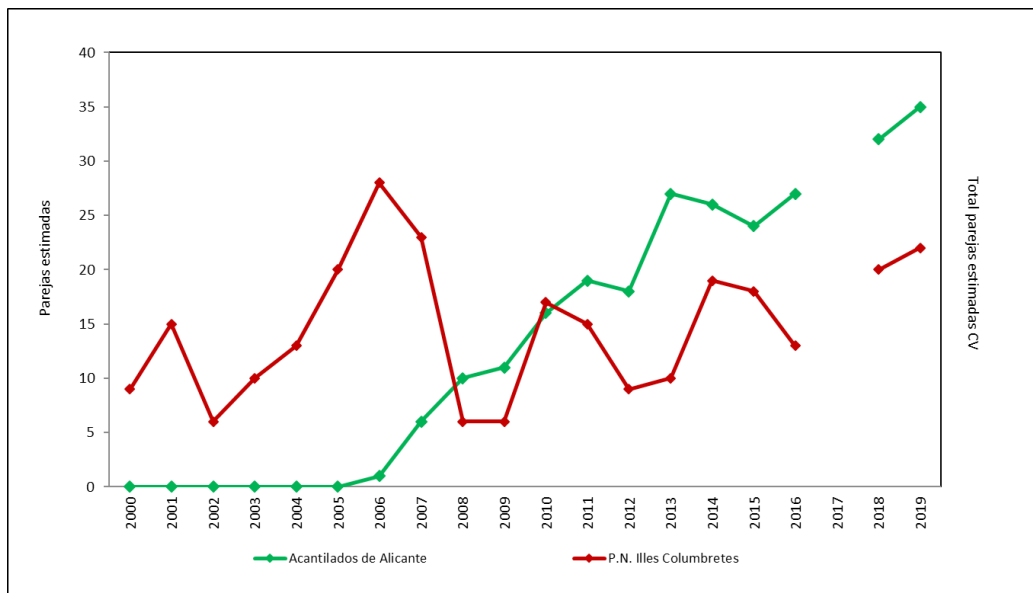
La població reproductora de corb marí emplomallat a la Comunitat Valenciana durant aquesta temporada ha sigut de 55 a 59 parelles, seguint amb la tendència positiva dels últims anys, fet que indicaria una recuperació de la població després de la davallada registrada a principis de la dècada. La major part de les parelles (35-36 parelles) es localitzen als penya-segats d'Alacant, mentre que al P.N de les Illes Columbretes es manté una població al voltant de 20-23 parelles (Taula 1).

Taula 1. Nombre de parelles i èxit reproductor de les colònies de cria.

	Nº parelles	ER (N)
P.N. Illes Columbretes	20 - 23	1,7 (3)
P.N. Serra Gelada	16	1,5 (16)
ZEPA Montgó-Cap de Sant Antoni	12 - 13	1,7 (12)
P.N. Penyal d'Ifac	6	1,0 (6)
ZEPA Penya-segats de La Marina	1	2,0 (1)
TOTAL	55 - 59	1,5 (38)

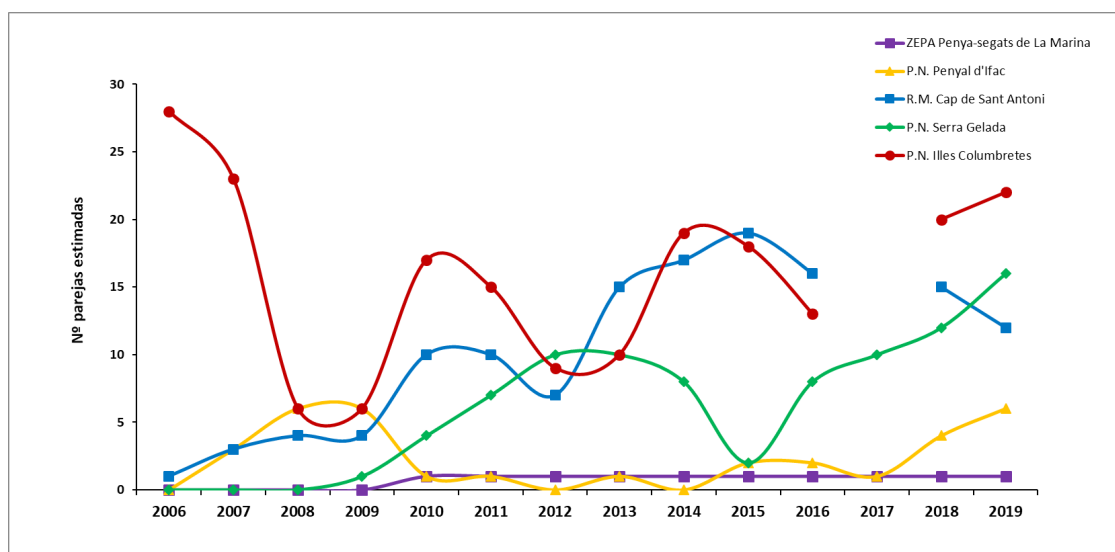
Analitzant les dades en conjunt es pot observar que segueix registrant-se un augment de la població reproductora en les dues subpoblacions de la Comunitat, la de Castelló i la d'Alacant, encara que la

tendència pareix ser més positiva en aquesta última (Figura 1).

Figura 1. Evolució de les poblacions de Castelló i Alacant (2000 – 2019).

Les colònies dels penya-segats d'Alacant presenten una població reproductora estable o en augment, excepte la Zepa Montgó-Cap de Sant Antoni, on se segueix registrant un descens de les parelles reproductores en les últimes temporades. Al P.N. de Serra Gelada s'observa un augment progressiu de la població, sense tindre en compte el cens de l'any 2015, que estava subestimat. Després d'haver-se trobat el primer niu fora de l'Illa de Benidorm, aquest augment podria ser significatiu en les pròximes temporades si s'ocupen noves zones del penya-segat terrestre. En general, també s'observa un augment de les parelles reproductores al P.N. del Penyal d'Ifac, així com al P.N. de les Illes Columbretes, on s'havien perdut algunes parelles en els últims anys i que semblen haver-se recuperat en les dues últimes temporades. L'única població que es manté sense canvis és la Zepa Penya-segats de la Marina, on continua reproduint-se tan sols una parella, l'única des de fa deu anys (Figura 2).

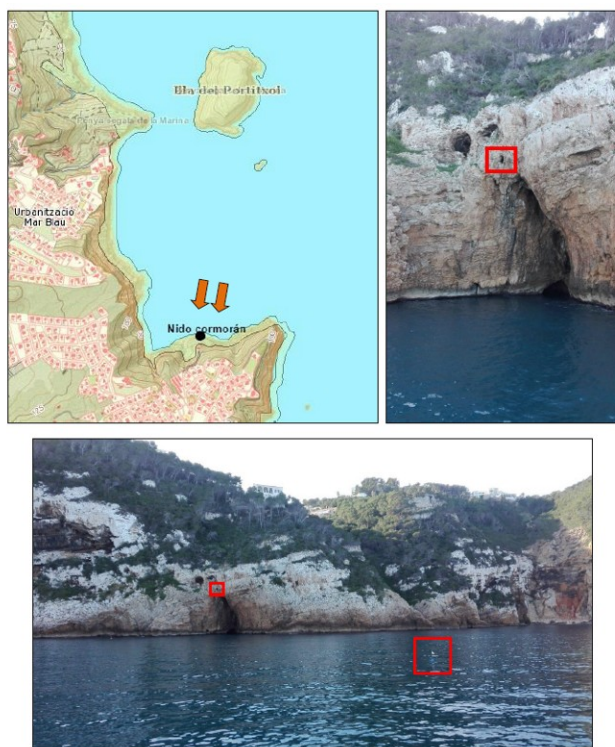

Figura 2. Evolució del nombre de parelles reproductores en les diferents colònies de la CV.

INCIDÈNCIES DETECTADES DURANT LA TEMPORADA REPRODUCTORA

Són varies les incidències que s'han detectat amb el corb marí emplomallat durant la temporada reproductora, algunes d'elles relacionades amb les arts de pesca.

3 de desembre de 2018: Durant el seguiment de corb marí emplomallat al Cap de Sant Antoni s'observa una xarxa calada en les proximitats de la zona de nidificació d'aquesta espècie en la badia de Portitxol. Segons indiquen, és una xarxa tipus "bonitolera", xarxa de pesca utilitzada per capturar túnids i afins del Mediterrani, característica de la província d'Alacant. Es fa un informe el 4/12/2018 per comunicar la incidència al Servei de Pesca Marítima (Figura 3).

Figura 3. Les fletxes taronja indiquen la ubicació aproximada de la xarxa observada. Es marca amb roig la ubicació del niu al penya-segat i la boia de la “bonitolera” calada. (Fotos: Antonio Martínez)

5 de març de 2019: Durant una visita al Penyal d'Ifac s'observa un individu amb un tros de xarxa de tresmall enganxat, però que volava amb més o menys normalitat i no va poder ser capturat.

Exemplar de corb marí amb una xarxa de tresmall enganxat. (Foto: Alejandro Izquierdo)

15 de març de 2019: Entrada al CRF Santa Faz d'un exemplar de *Phalacrocorax aristotelis* recollit a la platja de Benidorm (A280/19). No presenta ferides externes i l'estudi radiogràfic confirma que no hi ha fractures òssies ni objectes relacionats amb les arts de pesca. L'examen intern mostra una congestió generalitzada, especialment als pulmons. La necròpsia determina que la mort s'ha produït a conseqüència de l'ofegament per immersió de l'au.

Foto 1. A280/19 *Phalacrocorax aristotelis*

Foto 2. Congestión y hemorragia pulmonar con contenido espumoso

27 de març de 2019: Entrada al CRF Santa Faz d'un exemplar viu de *Phalacrocorax aristotelis* recollit a la platja de Benidorm (A334/19). L'exemplar mor durant les primeres 24 hores al centre. No presenta ferides externes i internament no hi ha fractures òssies ni objectes relacionats amb les arts de pesca. L'examen intern mostra una falta total de greix i pèrdua de massa muscular. La necròpsia determina que la mort s'ha produït a conseqüència de l'extrema desnutrició i deshidratació de l'exemplar.

Foto 1. A334/19 *Phalacrocorax aristotelis*

Foto 2. Falta total de grasa por desnutrición

CONCLUSIONES

- El nou protocol de cens sembla més adequat per a la fenologia de l'espècie a la nostra regió, ja que ha permés detectar les primeres postes de l'espècie i ha fet possible que no es perda aquesta informació. Els censadors estant d'acord amb què aquest avanç dels primers censos afavorirà l'obtenció d'informació d'un major nombre de parelles en les pròximes temporades.
- Es considera necessari que els censadors registren les incidències que s'observen durant la temporada reproductora de l'espècie, sobretot aquelles relacionades amb les arts de pesca. Això permetrà la comunicació a les administracions competents per prendre les mesures necessàries per a evitar la possible mortalitat d'exemplars. Per a això, s'hauria de prendre certes dades com: tipus d'incidència, data, nº exemplars implicats, coordenada UTM, distància al niu/exemplar i possibles afeccions, així com recollir els cadàvers d'aquells exemplars que es puguin trobar.

Servei de Vida Silvestre

Octubre 2019